

CĂN BẬC HAI VÀ CĂN THỨC BẬC HAI – TAILIEUTHI.NET

A. TRỌNG TÂM KIẾN THỨC

1. Căn bậc hai: Căn bậc hai của số thực không âm a là số thực x sao cho $x^2 = a$

* **Nhận xét:**

+ Số âm không có căn bậc hai

+ Số 0 có một căn bậc hai duy nhất là 0.

+ Số dương a có đúng căn bậc hai đối nhau là $\sqrt{a}$ (căn bậc hai số học của a) và $-\sqrt{a}$.

* Tính căn bậc hai của một số $a > 0$, chỉ cần tính $\sqrt{a}$. Có thể dễ dàng làm điều này bằng cách sử dụng MTCT.

* Tính chất: $\sqrt{a^2} = |a|$ với mọi số thực a .

* Với hai số a và b không âm ta có:

+ Nếu $a < b$ thì $\sqrt{a} < \sqrt{b}$

+ Nếu $\sqrt{a} < \sqrt{b}$ thì $a < b$.

2. Căn thức bậc hai

* $\sqrt{A}$ xác định khi A là giá trị không âm và ta thường viết là $A \geq 0$.

Ta nói $A \geq 0$ là điều kiện xác định (hay điều kiện có nghĩa của $\sqrt{A}$).

* Tương tự như căn bậc hai của một số thực không âm, với A là một biểu thức, ta cũng có:

+ Với $A \geq 0$ ta có $\sqrt{A} \geq 0$; $(\sqrt{A})^2 = A$

+ $\sqrt{A^2} = |A|$

B. Các dạng bài tập

Dạng 1: Tìm căn bậc hai của một số

Bài 1: Tính

a) $\sqrt{81}$

b) $\sqrt{16}$

c) $-\sqrt{1,21}$

d) $-\sqrt{0,01}$

e) $\sqrt{0,81}$

f) $\sqrt{\frac{9}{25}}$

g) $\sqrt{\frac{4}{25}}$

h) $-\sqrt{\frac{1}{4}}$

Lời giải

a) Vì $9^2 = 81$ nên $\sqrt{81} = 9$

b) Vì $4^2 = 16$ nên $\sqrt{16} = 4$

c) Vì $1,1^2 = 1,21$ nên $-\sqrt{1,21} = -1,1$

d) Vì $(0,1)^2 = 0,01$ nên $-\sqrt{0,01} = -0,1$

e) Vì $0,9^2 = 0,81$ nên $\sqrt{0,81} = 0,9$

f) Vì $\left(\frac{3}{5}\right)^2 = \frac{9}{25}$ nên $\sqrt{\frac{9}{25}} = \frac{3}{5}$

g) Vì $\left(\frac{2}{5}\right)^2 = \frac{4}{25}$ nên $\sqrt{\frac{4}{25}} = \frac{2}{5}$

h) Vì $\left(\frac{1}{2}\right)^2 = \frac{1}{4}$ nên $-\sqrt{\frac{1}{4}} = -\frac{1}{2}$.

Bài 2: Tìm căn bậc hai của

- a) 121   b) 144   c) 64
 d) $\frac{9}{16}$ e) 0,25   f) $\frac{4}{9}$
 g) 1,44   h) $\left(\frac{-2}{5}\right)^2$

Lời giải

a) Ta có $\sqrt{121} = 11$ nên 121 có căn bậc hai là 11 và -11

b) Ta có $\sqrt{144} = 12$ nên 144 có căn bậc hai là 12 và -12

c) Ta có $\sqrt{64} = 8$ nên 64 có căn bậc hai là 8 và -8

d) Ta có $\sqrt{\frac{9}{16}} = \frac{3}{4}$ nên $\frac{9}{16}$ có căn bậc hai là $\frac{3}{4}$ và $-\frac{3}{4}$

e) Ta có $\sqrt{0,25} = 0,5$ nên 0,25 có căn bậc hai là 0,5 và -0,5

f) Ta có $\sqrt{\frac{4}{9}} = \frac{2}{3}$ nên $\frac{4}{9}$ có căn bậc hai là $\frac{2}{3}$ và $-\frac{2}{3}$

g) Ta có $\sqrt{1,44} = 1,2$ nên 1,44 có căn bậc hai là 1,2 và -1,2

h) Ta có $\sqrt{\left(\frac{-2}{5}\right)^2} = \frac{2}{5}$ nên $\left(\frac{-2}{5}\right)^2$ có căn bậc hai là $\frac{2}{5}$ và $-\frac{2}{5}$

Bài 3: Tìm căn bậc hai số học của các số sau

- a) 12   b) 121   c) $\frac{4}{9}$
 d) 0,09   e) $1\frac{40}{81}$ f) 0

Lời giải

a) 12 có căn bậc hai số học là: $\sqrt{12}$

b) 121 có căn bậc hai số học là: $\sqrt{121}$

c) $\frac{4}{9}$ có căn bậc hai số học là: $\sqrt{\frac{4}{9}}$

d) 0,09 có căn bậc hai số học là: 0,3

e) $1\frac{40}{81}$ có căn bậc hai số học là: $\frac{11}{9}$

f) 0 có căn bậc hai số học là 0

Bài 4: Tìm căn bậc hai số học của các số sau

- a) 64   b) -81

c) $\frac{9}{16}$

d) 0,04

Lời giải

a) 64 có căn bậc hai số học là: 8

b) -81 không có căn bậc hai số học

c) $\frac{9}{16}$ có căn bậc hai số học là: $\frac{3}{4}$

d) 0,04 có căn bậc hai số học là: 0,2

Bài 5: Tìm căn bậc hai của: 256; 0,04; $\frac{121}{36}$; 11; 1,6; -0,09**Lời giải**+ Căn bậc hai của 256 là ± 16 + Căn bậc hai của 0,04 là $\pm 0,2$ + Căn bậc hai của $\frac{121}{36}$ là $\pm \frac{11}{6}$ + Căn bậc hai của 11 là $\pm \sqrt{11}$ + Căn bậc hai của 1,6 là $\pm \sqrt{1,6}$ + Do $-0,09 < 0$ nên -0,09 không có căn bậc hai.**Bài 6:** Tính giá trị của biểu thức: $A = \sqrt{0,09} + 7 \cdot \sqrt{0,36} - 3 \cdot \sqrt{2,25}$ **Lời giải**Ta có: $A = \sqrt{0,09} + 7 \cdot \sqrt{0,36} - 3 \cdot \sqrt{2,25}$

$$= 0,3 + 7 \cdot 0,6 - 3 \cdot 1,5$$

$$= 0,3 + 4,2 - 4,5$$

$$= 0.$$

Bài 7: Giá trị của biểu thức sau là số vô tỷ hay hữu tỷ: $\sqrt{\left(\sqrt{1\frac{9}{16}} - \sqrt{\frac{9}{16}}\right) \cdot 18}$ **Lời giải**

$$\text{Ta có: } \sqrt{\left(\sqrt{1\frac{9}{16}} - \sqrt{\frac{9}{16}}\right) \cdot 18} = \sqrt{\left(\sqrt{\frac{25}{16}} - \sqrt{\frac{9}{16}}\right) \cdot 18}$$

$$= \sqrt{\left(\frac{5}{4} - \frac{3}{4}\right) \cdot 18} = \sqrt{9} = 3$$

Vậy giá trị của biểu thức đã cho là một số hữu tỷ, hơn nữa còn là một số tự nhiên.

Dạng 2: Tìm điều kiện xác định của biểu thức chứa căn. Tính giá trị của biểu thức

I. Phương pháp giải

+) $\sqrt{A}$ có nghĩa khi $A \geq 0$

+) $\sqrt{\frac{1}{A}}$ có nghĩa khi $A > 0$

+) $\sqrt{A+B} \Rightarrow A+B \geq 0$ có nghĩa khi $A+B \geq 0$

+) $\frac{1}{\sqrt{A}}$ có nghĩa khi $A > 0$

+) $\sqrt{A-B}$ có nghĩa khi $A-B \geq 0$

+) $\frac{1}{\sqrt{A^2}}$ có nghĩa khi $A \neq 0$

+) $\frac{1}{\sqrt{A-B}}$ có nghĩa khi $\Leftrightarrow \begin{cases} A \geq 0 \\ \sqrt{A-B} \neq 0 \end{cases}$

+) $\frac{1}{\sqrt{A+B}}$ có nghĩa khi $\Leftrightarrow \begin{cases} A \geq 0 \\ \sqrt{A+B} \neq 0 \end{cases}$

+) $\sqrt{A.B} \Rightarrow A.B \geq 0$ có nghĩa khi $\Leftrightarrow \begin{cases} \begin{cases} A \geq 0 \\ B \geq 0 \end{cases} \\ \begin{cases} A \leq 0 \\ B \leq 0 \end{cases} \end{cases}$

$$+) \sqrt{\frac{A}{B}} \text{ có nghĩa} \Leftrightarrow \begin{cases} A \geq 0 \\ B > 0 \end{cases}$$

$$+) \frac{1}{\sqrt{A \cdot B}} \text{ có nghĩa } AB > 0 \Leftrightarrow \begin{cases} A > 0 \\ B > 0 \\ A < 0 \\ B < 0 \end{cases}$$

$$+) x^2 \leq n \Leftrightarrow -\sqrt{n} \leq x \leq \sqrt{n} (n \geq 0)$$

$$+) x^2 \geq n \Leftrightarrow \begin{cases} x \geq \sqrt{n} \\ x \leq -\sqrt{n} \end{cases} (n \geq 0)$$

II. Bài toán

Bài 1: Tìm điều kiện xác định của mỗi căn thức sau:

a) $\sqrt{5-2x}$

b) $\sqrt{\frac{1}{x^2-4x+4}}$

c) $\sqrt{25-x^2}$

d) $\sqrt{\frac{1}{x^2-100}}$

Lời giải

a) Điều kiện xác định của căn thức là $5-2x \geq 0$ hay $x \leq \frac{5}{2}$

b) Điều kiện xác định của căn thức là $(x-2)^2 > 0$ hay $x \neq 2$

c) Điều kiện xác định của căn thức là $25-x^2 \geq 0$

$$x^2 \leq 25$$

$$|x| \leq 5$$

$$-5 \leq x \leq 5$$

d) Điều kiện xác định của căn thức là $x^2-100 > 0$

$$x^2 > 100$$

$$|x| > 10$$

$$x > 10 \text{ hoặc } x < -10$$

Bài 2: Có bao nhiêu giá trị nguyên của x để biểu thức $M = \sqrt{x+4} + \sqrt{2-x}$ xác định?

Lời giải

M xác định khi $\begin{cases} x+4 \geq 0 \\ 2-x \geq 0 \end{cases}$ hay $\begin{cases} x \geq -4 \\ x \leq 2 \end{cases}$

Vì $x \in \mathbb{Z}$ nên $x \in \{-4; -3; -2; -1; 0; 1; 2\}$